

Nr 111.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1946 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid karolinska sjukhuset.

(2:a avd.)

I propositionen nr 101 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 15 februari 1946, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att karolinska sjukhuset skall utökas med en klinikbyggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik med tillhörande dispensärer och en thoraxkirurgisk klinik, den senare omfattande en avdelning för kirurgisk behandling av lungtuberkulos och en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen, samt en för dessa kliniker gemensam röntgendiagnostisk avdelning;

dels ock godkänna av chefen för ecklesiastikdepartementet förordade grunder för ekonomiskt samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting beträffande nämnda klinikers och avdelnings uppförande och drift.

Kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggnad samt allmänna barnbördshusets och serafimerlasarettets ställning m. m. har i ett den 14 april 1945 dagtecknat betänkande framlagt förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad och Stockholms län angående samarbete för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid karolinska sjukhuset samt om uppförande i enlighet med avtalsförslagen vid nämnda sjukhus av en klinikbyggnad, inrymmande *dels* en avdelning för medicinsk tuberkulos med tillhörande dispensärer, *dels* en avdelning för kirurgisk behandling av lungtuberkulos, *dels* en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen, *dels ock* en för samtliga avdelningar gemensam röntgendiagnostisk avdelning. Vårdplatserna skulle fördelas på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

Avdelning för	Totalantal minst	D ä r a v		
		platser, kontraherade av		riksplatser minst
		Stockholms stad	Stockholms län	
<i>A. Medicinsk tuberkulos.</i>				
1. Allmänna vårdplatser	120	60	40	20
2. Enskilda vårdplatser	16	—	—	16
<i>B. Thoraxkirurgi.</i>				
1. Allmänna vårdplatser:				
a. lungtuberkulösa fall	48	9	3	36
b. icke tuberkulösa fall	40	5	3	32
2. Enskilda vårdplatser	12	—	—	12
Summa	236	74	46	116

Förhandlingskommissionen har i sitt betänkande framlagt två särskilda avtalsförslag, det ena avseende samarbete med Stockholms stad och det andra med Stockholms läns landsting. Med föranledande av en från statskontorets sida framställd anmärkning mot utformningen av förslaget till avtal med landstinget har förhandlingskommissionen med skrivelse den 15 oktober 1945 framlagt ett omredigerat förslag till avtal med landstinget.

Förslaget till avtal med S t o c k h o l m s s t a d lyder sålunda:

Mellan svenska staten och Stockholms stad, vilka år 1931 ingått avtal angående samarbete för uppförande och drift av karolinska sjukhuset, är — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och Stockholms stadsfullmäktiges godkännande — följande avtal träffat angående sådant samarbete beträffande en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid sjukhuset.

1. Sagda kliniker äro avsedda att uppföras i en gemensam byggnad och omfatta, den medicinska tuberkuloskliniken minst 120 allmänna vårdplatser och 16 enskilda vårdplatser samt den thoraxkirurgiska kliniken en avdelning för lungtuberkulösa fall om minst 48 allmänna vårdplatser, en avdelning för icke tuberkulösa fall om minst 40 allmänna vårdplatser och en enskild avdelning gemensam för kliniken båda avdelningar om 12 vårdplatser.

2. Utöver den på staden belöpande andelen i riksplatserna har staden av de allmänna vårdplatserna kontraherat följande platser för sjuka från staden:

å den medicinska tuberkuloskliniken	60 platser,
å den thoraxkirurgiska kliniken avdelning för lungtuberkulösa fall	9 »
å samma kliniks avdelning för icke tuberkulösa fall	5 »

Summa 74 platser.

Staden skall vara berättigad att, därest under byggnadstiden eller sedermera annan fördelning av de staden tillförsäkrade vårdplatserna önskas, erhålla jämkning i fördelningen, under förutsättning att hinder härför ej möter från sjukhusets sida.

3. För varje kontraherad vårdplats skall staden erlægga platskostnadsbidrag, som skall anses täcka tomtavgift och byggnadskostnad, med ett belopp motsvarande 75 procent av totalkostnaden för färdigställande av varje vårdplats, häri inbegripet därpå belöpande kostnad för poliklinik, personalbostäder, ekonomianläggningar samt övriga för sjukhuset gemensamma inrättningar, dock med undantag av för Stockholms län avsedda en central- och en distriktsdispensär. Stadens platskostnadsbidrag må icke överstiga 17 700 kronor per vårdplats. Nämnda belopp — som är baserat på kungl. socialstyrelsens byggnadskostnadsindex per den 1 januari 1943 eller 139 och vid vars bestämmande icke tagits i beräkning vad som kan komma att gottskrivas staden enligt nästföljande stycke — skall dock ökas respektive minskas i den mån sagda index vid byggnadsföretagets igångsättande höjts respektive sänkts.

Vid erläggandet av platskostnadsbidrag skall staden för varje kontraherad vårdplats å den medicinska tuberkuloskliniken gottskrivas vad som motsvarar eljest utgående statsbidrag till dessa vårdplatsers anordnande.

4. För utrustning av stadens vårdplatser erlägger staden för varje vårdplats ett bidrag motsvarande 75 procent av totalkostnaden för utrustning av varje vårdplats jämte därpå belöpande kostnad för utrustning av poliklinik, personalbostäder, ekonomianläggningar samt övriga för sjukhuset gemensamma inrättningar med undantag för ovannämnda central- och distriktsdispensärer. Stadens bidrag skall dock icke överstiga det belopp staden skulle behöva vidkännas för utrustning vid eget nyuppfört, på flera specialavdelningar uppdelat sjukhus.

5. Stadens i mom. 3 nämnda platskostnadsbidrag skall betalas på följande sätt:

Staden tillhandahåller staten under byggnadstiden erforderliga medel. Stadens bidrag skall fördelas per byggnadsår i ungefärlig proportion till statens bidrag, därvid hänsyn skall tagas till det antal vårdplatser staden erhåller i förhållande till klinikernas totala antal vårdplatser.

Formellt skall stadens totala platskostnadsbidrag — efter frånräknande av vad som motsvarar eljest utgående statsbidrag till vårdplatsers anordnande — ställas till karolinska sjukhusets förfogande såsom lån att förräntas och amorteras under en tid av 30 eller 40 år, räknat från det klinikerna i sin helhet tagas i bruk. Staden förbinder sig att utöver vårdkostnaden till sjukhuset betala, under den tid sjukhusets ovannämnda lån amorteras, en daglig platskostnadsavgift för en var av sina 74 vårdplatser. Denna platskostnadsavgift skall svara mot annuiteten å lånet, fördelad på stadens antal vårddagar å dessa platser. Stadens platskostnadsavgift skall beräknas sålunda: 74 vårdplatser å 365 värddagar = 27 010 värddagar. Annuiteten å amorteringslånet, fördelad på 27 010 värddagar, skall utgöra stadens platskostnadsbidrag per värddag.

Skulle staden bliva förhindrad utnyttja staden tillförsäkrad vårdplats på grund av att densamma belagts med patient, vilken staden ej är skyldig att mottaga till vård å stadens egna sjukhus, skall platskostnadsbidrag för sådan plats icke utgå.

För staden tillförsäkrad plats, som efter amorteringstidens utgång belägges med patient från annat sjukvårdsområde, skall staden äga uppbära särskild ersättning motsvarande ränta och amortering å stadens lån till sjukhuset.

6. Staden äger att på lämpligt sätt göra sig underrättad om i vilken omfattning stadens platser å klinikerna utnyttjas.

7. Genom att lämna ovanberörda bidrag till klinikernas uppförande tillförsäkras staden rätt att allt framgent, så länge klinikerna drivas, disponera förenämnda 74 vårdplatser å klinikerna men erhåller däremot icke någon del i äganderätt till tomt eller byggnader.

8. Sjuka från Stockholms stad erläggva vid vård å av staden enligt detta avtal kontraherade platser legosängsavgift, vars storlek bestämmes av staden. Frågor om nedsättning i eller befrielse från legosängsavgift för sjuka från staden avgöras av stadens vederbörande myndighet. För sjuka, som beviljas nedsättning i eller befrielse från legosängsavgift, betalas felande avgift av vederbörande fattigvårdssamhälle, landsting eller kommun.

Samtliga kostnader för klinikernas drift fördelas mellan staten och staden på enahanda sätt, som angives i 1931 års avtal, varvid klinikerna inräknas i sjukhuset, beträffande den medicinska tuberkuloskliniken dock med iakttagande av att den i avtalet angivna dagkostnaden ej må överstiga 70 procent av den genomsnittliga vårdkostnaden under året, inberäknat kostnaderna för sjukhusets underhåll m. m. på stadens egna på flera specialavdelningar uppdelade sjukvårdsinrättningar.

9. Bestämmelserna i ett av Kungl. Maj:t genom beslut den 17 mars 1944 godkänt avtal mellan kontrahenterna om tillägg till 1931 års avtal skola äga motsvarande tillämpning i fråga om den medicinska tuberkuloskliniken och den thoraxkirurgiska kliniken.

10. Med avseende å stadens rätt att enligt gällande bestämmelser erhålla statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos skall så anses som om de av staden å den medicinska tuberkuloskliniken kontraherade vårdplatserna utgjorde platser vid en av staden driven anstalt.

Beträffande ordalydelsen av förslaget om avtal med Stockholms läns landsting hänvisas till propositionen.

I fråga om avtalens innehåll framhåller kommissionen, att förhandlingarna i fråga om byggnads- och utrustningskostnadernas fördelning beträffande den medicinska tuberkuloskliniken varit synnerligen segslitna, beroende på att staden och länet icke ansett sig ha något aktuellt behov av nya s. k. A-platser för patienter, lidande av lungtuberkulos, och därför, för att kunna kontrahera platser på den nya kliniken, måste nedlägga ett motsvarande antal platser på egna tuberkulossjukhus. Förhandlingarna hade resulterat i följande modifikationer i förhållande till avtalet angående uppförande och drift av den pediatrika kliniken vid karolinska sjukhuset, nämligen *dels* att stadens och länets bidrag till byggnadskostnaderna för sina kontraherade vårdplatser maximerats till 17 700 kronor per vårdplats vid visst byggnadskostnadsläge, *dels ock* att stadens och länets bidrag till driftkostnaderna för den medicinska tuberkuloskliniken maximerats till 70 procent av deras driftbidrag till sjukhusets övriga kliniker.

Beträffande anläggnings- och utrustningskostnaderna ifråga om thoraxkirurgiska kliniken föreslår kommissionen samma bestämmelser som för den medicinska tuberkuloskliniken och alltså en maximering av stadens och

länets byggnadsbidrag till 17 700 kronor vid visst byggnadskostnadsläge. I fråga om driftkostnaderna föreslås däremot samma regler som gälla ifråga om sjukhusets övriga kliniker.

Stockholms stadsfullmäktige ha godkänt det upprättade förslaget till avtal med staden, dock under villkor att särskild överenskommelse bleve träffad mellan stadens sjukhusdirektion och karolinska sjukhusets direktion rörande beläggningen av stadens platser å den medicinska tuberkuloskliniken.

Överståthållarämbetet anmäler i sitt remissvar, att en dylik överenskommelse numera träffats, och förklarar sig ej ha funnit anledning till anmärkning emot avtalsförslaget.

Stockholms läns landsting har godkänt förslag till avtal med landstinget av den lydelse, som av förhandlingskommissionen föreslagits i dess betänkande, dock med den ändringen, att landstinget å klinikerna kontraherade högst det antal platser, som angivits i avtalsförslaget.

Kommissionen, som hos landstingets förvaltningsutskott begärt en närmare förklaring angående innebörden av den önskade ändringen, har som svar härå erhållit det beskedet, att ändringen endast tillkommit för att underlätta utformandet av byggnadsföretaget i det avseendet, att landstinget icke under alla omständigheter skulle vara bundet vid det avtalade platsantalet, därest det skulle visa sig sjukhustekniskt lämpligare med någon eller några vårdplatser mindre å viss avdelning.

Kommissionen anmäler med anledning härav i sitt betänkande, att den icke ansåge sig böra göra någon erinran emot ändringsförslaget, då av det lämnade beskedet syntes framgå, att ändringen allenast åsyftade att möjliggöra en av sjukhustekniska skäl eventuellt påkallad mindre jämkning nedåt av det avsedda platsantalet.

Yttranden i ärendet ha vidare avgivits av *karolinska institutets lärarkollegium, universitetskanslern, medicinalstyrelsen, statskontoret, direktionen för karolinska sjukhuset, styrelsen för svenska nationalföreningen mot tuberkulos och svenska sanatorieläkarföreningen.*

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Genom förhandlingskommissionens förslag om utbyggande av karolinska sjukhuset med en *medicinsk tuberkulosklinik* har frågan om beredande av förbättrad undervisning i fysikalisk diagnostik och i tuberkuloslära vid karolinska institutet kommit att underställas statsmakternas prövning. Förslaget grundar sig på framställningar av karolinska institutets lärarkollegium, som är den för den medicinska undervisningen i Stockholm närmast ansvariga myndigheten, samt av ämnesrepresentanterna vid institutet och svenska sanatorieläkarföreningen. Stockholms stad och län, vilka på grund av grannskapet till karolinska sjukhuset i främsta rummet skola svara för patientmaterialet, ha biträtt förslaget, dock under uttryckligt betonande av att de icke ha något aktuellt behov av nya s. k. A-platser för lungtuberkulos och därför måste

tillskapa ett dylikt behov genom att nedlägga ett motsvarande antal platser å egna tuberkulossjukhus.

I likhet med förhandlingskommissionen kan jag icke finna det försvarligt, att undervisningen icke blott i det för den fortsatta utbildningen i licentiatstudiernas alla grenar grundläggande ämnet fysikalisk diagnostik utan även och kanske främst i tuberkuloslära skall vid rikets största medicinska högskola fortgå under så ogynnsamma förhållanden som hittills och under ojämförligt sämre betingelser än vid de båda universiteten. Riskerna för folkhälsan av att de från institutet utexaminerade läkarna icke under studietiden erhålla tillfälle att inhämta tillfredsställande kunskaper i fråga om lungtuberkulos torde, såsom kommissionen även framhållit, vara så uppenbara, att de icke behöva närmare utvecklas.

För den vetenskapliga forskningen rörande lungtuberkulos torde vidare en specialklinik för medicinsk tuberkulos i Stockholm få mycket stor betydelse. Lungtuberkulosen skördar många dödsoffer i vårt land, omkring 4 000 årligen, och leder till större eller mindre grad av invaliditet för ett betydligt större antal, framför allt i de arbetsföra åldrarna. I centraldispensärernas register voro vid utgången av år 1944 införda ej mindre än 101 722 personer, lidande av tuberkulos. Såsom förhandlingskommissionen framhållit torde tillkomsten av en klinik av ifrågavarande slag sannolikt vara ägnad att medföra sådana framsteg i lungtuberkulosens bekämpande, att det allmännas utgifter för tuberkulosvården och den nationalekonomiska förlusten genom förlorade arbetsdagar för de lungsjuka skulle kunna nedbringas, kanske med belopp, som flerfaldigt överstiga kostnaderna för kliniken.

På nu anförda skäl och då, enligt vad kommissionen framhållit, det icke i Stockholm eller dess närhet finnes något tuberkulossjukhus, till vilket undervisningen skulle kunna förläggas, är jag beredd att förorda, att en medicinsk tuberkulosklinik uppföres vid karolinska sjukhuset.

Den planerade storleken av kliniken och uppdelningen av platserna mellan staden, länet och riket i övrigt (riksplatser) har (frånsett en skiljaktig mening vid behandlingen av frågan i karolinska sjukhusets direktion) icke gjorts till föremål för erinran från någon av de i ärendet hörda myndigheterna. Jag finner förslaget i denna del väl ägnat att läggas till grund för den fortsatta planläggningen men erinrar samtidigt om att förhandlingskommissionen, ämnesrepresentanterna vid karolinska institutet och institutets lärarkollegium ansett det föreslagna antalet av 120 allmänna vårdplatser utgöra ett minimum för att kliniken skall kunna tillgodose de avsedda undervisningsändamålen.

Förslaget om maximering av stadens och länets byggnadsbidrag till kliniken anser jag mig kunna godtaga med hänsyn till i detta fall rådande särskilda förhållanden. Då maximeringen hänför sig till 75 procent av byggnadskostnaden (återstående 25 procent avses ju falla på staten), torde densamma av allt att döma icke få någon praktisk betydelse.

Vad angår den föreslagna särskilda maximeringen av stadens och länets bidrag till kostnaderna för driften av den medicinska tuberkuloskliniken synes vad vid förhandlingarna förekommit giva vid handen, att någon för staten förmånligare lösning på denna punkt icke står att vinna. Jag anser mig därför icke böra påyrka någon ändrad procentsats eller i övrigt förmånligare villkor för staten. Ett motsatt ställningstagande skulle äventyra, kanske rent utav omöjliggöra en snar lösning av denna byggnadsfråga, vilken enligt vad kommissionen betonat måste hänföras till de mest angelägna krav, som föreligga

i fråga om den vid karolinska sjukhuset bedrivna läkarutbildningen. I samband härmed vill jag uttala min anslutning till den av kommissionen framförda uppfattningen, att vid denna frågas bedömande hänsyn jämväl bör tagas till att tuberkulosens bekämpande sedan länge ansetts vara en riksangelägenhet, som motiverat extraordinärt statligt stöd, och att det därför icke torde kunna anses ligga utanför statens intressesfär, att staten vid inrättandet av ett för den medicinska undervisningen avsett tuberkulossjukhus åtager sig en något högre andel av driftkostnaden än normalt.

Då jag nu sålunda ansett mig kunna godtaga den föreslagna maximeringen av stadens och länets såväl byggnads- som driftbidrag, vill jag emellertid samtidigt uttryckligen betona, att detta skett enbart på grund av de i detta speciella fall rådande förhållandena, i det att här riksintresset med hänsyn till undervisning, forskning och sjukvård framträder starkare än det lokala sjukvårdsbehovet. Ett avsteg i detta fall från hittills godtagna principer kan därför icke åberopas såsom förebildligt i andra fall.

Utrustningskostnaderna skola enligt föreliggande förslag fördelas i enlighet med de för den pediatrika kliniken godtagna principerna. Häre mot har jag icke funnit anledning till erinran.

De skäl, som i betänkandet framförts för anslutande till den medicinska tuberkuloskliniken av för länet avsedda *en central- och en distriktsdispensär*, synas mig övertygande, och jag är därför beredd att tillstyrka förslaget även i denna del. Med hänsyn till det undervisningsintresse, som är förknippat med dispensärverksamheten, torde den föreslagna uppdelningen av byggnads-, utrustnings- och driftkostnaderna få betraktas som skälig.

Jag övergår härefter till förslaget om uppförande av *en thoraxkirurgisk klinik* i anslutning till den medicinska tuberkuloskliniken. Denna klinik föreslås uppdelad på två avdelningar, den ena avsedd för kirurgisk behandling av lungtuberkulos och den andra för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorgans organ.

Behovet av att i anslutning till en undervisnings- och forskningsklinik för medicinsk tuberkulos även anordna en avdelning för kirurgisk behandling av lungtuberkulos synes mig vara ådagalagt. Jag har även blivit övertygad om behovet och lämpligheten av att den kirurgiska avdelningen för lungtuberkulos sammanföres med en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen till en gemensam thoraxkirurgisk klinik. Jag är därför beredd att förorda, att en för den kirurgiska behandlingen av lungtuberkulos och av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen gemensam klinik uppföres i anslutning till den medicinska tuberkuloskliniken och inom samma byggnadskropp som denna.

Den planerade storleken av den thoraxkirurgiska kliniken synes mig i huvudsak väl avvägd. Jag erinrar dock om det av kommissionen uttalade önskemålet, att, med hänsyn till thoraxkirurgiens snabbt framåtskridande utveckling och svårigheten på grund härav att beräkna dess lokalbehov inom den närmaste framtiden, klinikbyggnaden så planlägges, att utökning av antalet vårdplatser — därvid kommissionen närmast syftar på avdelningen för icke tuberkulösa sjukdomar — skall kunna äga rum genom till- eller påbyggnad. Hänsyn härtill torde tagas vid byggnadsföretagets närmare utformning.

Emot den jämväl ifråga om denna klinik föreslagna maximeringen av stadens och länets byggnadsbidrag vill jag icke resa någon invändning, ehuru de skäl,

som härutinnan framförts i fråga om den medicinska tuberkuloskliniken, knappast kunna anses tillämpliga på den thoraxkirurgiska kliniken. Då det emellertid här gäller endast ett fåtal platser och vissa olägenheter icke kunna anses uteslutna, därest olika beräkningsgrunder ifråga om byggnadsbidraget tillämpas för platser inom en och samma byggnadskropp, har jag avstått från att göra någon erinran på denna punkt.

Utrustnings- och driftkostnaderna för denna klinik ha föreslagits skola fördelas i enlighet med de för den pediatrika kliniken godtagna principerna. Jag har icke funnit anledning till erinran mot detta förslag.

Att den medicinska tuberkuloskliniken med tillhörande dispensärer och den thoraxkirurgiska kliniken ha behov av *en gemensam röntgendiagnostisk avdelning* synes mig till fullo ådagalagt. Jag är därför beredd att tillstyrka förslaget jämväl i denna del.

Med anledning av vad direktionen för karolinska sjukhuset därutinnan anfört, vill jag betona vikten av att staden och länet även belägga de av dem kontraherade vårdplatserna, då i annat fall grunden för åtminstone den medicinska tuberkulosklinikens tillvaro som undervisningsklinik vacklar. Vid mitt förordande av förslaget om denna klinik förutsätter jag därför, att staden och länet i första hand komma att utnyttja sina därstädes kontraherade vårdplatser. Ett sådant förfarande torde för övrigt ha utgjort en förutsättning vid tillkomsten av sjukhusets övriga kliniker, varför den av karolinska sjukhusets direktion anmärkta underbeläggningen från stadens sida å ögonkliniken icke synes mig stå i god överensstämmelse med en av grundförutsättningarna vid sjukhusets tillblivelse. Enligt vad jag under hand inhämtat, har förhandlingskommissionen sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, varför några särskilda åtgärder från statens sida icke för närvarande synas påkallade.

Det från länets sida framställda ändringsförslaget, att länet å klinikerna endast kontraherar högst det antal platser, som angives i länets avtalsförslag, föranleder icke någon erinran från min sida, då, såsom kommissionen framhållit, denna ändring endast åsyftar att möjliggöra en av sjukhustekniska skäl påkallad mindre jämkning nedåt av det avsedda platsantalet.

Med anledning av vad statskontoret i sitt yttrande därom anfört torde karolinska sjukhusets direktion bära uppmärksamma vikten av att enhetliga grunder tillämpas i fråga om uträknande av dagkostnaden vid, å ena sidan, karolinska sjukhuset, och, å andra sidan, stadens och länets kroppssjukhus.

Mot de i det föregående återgivna avtalsförslagets detaljer har jag i huvudsak icke funnit anledning till erinran. I förslaget till avtal med länet torde dock under mom. 3 och 4 bära göras motsvarande undantag för dispensärerna, som under samma moment gjorts i förslaget till avtal med staden. Såsom tidigare skett i liknande fall torde endast grunderna för samarbetet med staden och länet bära underställas riksdagen för godkännande, varemot det bör ankomma på Kungl. Maj:t att träffa erforderliga avtal. Stockholms stad har för sin del bemyndigat sjukhusdirektionen att — på visst numera uppfyllt villkor — å stadens vägnar sluta avtal med staten angående samarbete för uppförande och drift av ifrågavarande kliniker i huvudsaklig överensstämmelse med det av förhandlingskommissionen framlagda förslaget till avtal med staden. Däremot har länet ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till det av kommissionen med skrivelse den 15 oktober 1945 framlagda, med avseende å fördelningen av byggnads- och utrustningskostnaderna för dispensärerna omarbetade för-

slaget till avtal med länet. En slutlig överenskommelse mellan parterna kan därför föreligga först under hösten 1946.

Några ritningar till den planerade nya klinikbyggnaden ha icke framlagts av förhandlingskommissionen. Däremot har vid kommissionens betänkande såsom bilagor fogats av specialsakkunniga uppgjorda program för den närmare utformningen av dels tuberkuloskliniken, dels den thoraxkirurgiska kliniken, dels ock den röntgendiagnostiska avdelningen. Jag är icke beredd att nu taga ställning till detaljerna i dessa program. Dessa torde emellertid vara ägnade att läggas till grund för vidare utarbetande av byggnadsprogrammet. Frågan om klinikbyggnadens närmare utformning torde böra anförtros åt den jämlikt Kongl. Maj:ts beslut den 24 september 1943 tillsatta kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad.

Jag anser mig kunna räkna med, att kostnaderna för uppgörande av ritningar och andra därmed jämförliga förarbeten skola under nästa budgetår kunna bestridas från investeringsanslaget till Utbyggnad av karolinska sjukhuset utan att medel nu äskas till förstärkning av detta anslag.

Utskottet har i likhet med departementschefen blivit övertygat om behovet av att karolinska sjukhuset utbygges med en medicinsk tuberkulosklinik med tillhörande dispensärer och en thoraxkirurgisk klinik, omfattande såväl en avdelning för kirurgisk behandling av lungtuberkulos som en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen. Utskottet har icke heller funnit anledning till erinran mot förslaget att ifrågavarande kliniker förses med en gemensam röntgendiagnostisk avdelning.

Utskottet.

Vid övervägande av de grunder för ekonomiskt samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting, som i ärendet förordats, har utskottet med hänsyn till föreliggande förhållanden ansett sig kunna godtaga departementschefens förslag. Utskottet vill i detta sammanhang i likhet med departementschefen betona vikten av att staden och länet även belägga de av dem kontraherade vårdplatserna på förevarande kliniker, då eljest, åtminstone för den medicinska tuberkulosklinikens vidkommande, syftet med den planerade klinikbyggnaden, d. v. s. att tillförsäkra den medicinska undervisningen ett tillräckligt omfattande demonstrationsmaterial, skulle kunna äventyras.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må

- a) besluta, att karolinska sjukhuset skall utökas med en klinikbyggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik med tillhörande dispensärer och en thoraxkirurgisk klinik, den senare omfattande en avdelning för kirurgisk behandling av lungtuberkulos och en avdelning för kirurgisk behandling av icke tuberkulösa sjukdomar i bröstorganen,

samt en för dessa kliniker gemensam röntgendiagnostisk avdelning;

b) godkänna av departementschefen förordade grunder för ekonomiskt samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting beträffande nämnda klinikers och avdelnings uppförande och drift.

Stockholm den 3 maj 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Gränebo, Larsson, Heiding, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Petersson, Johan Eric Ericson, Rosenberg* och *Ragnar Bergh*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Ohlin, Bergström, Wallentheim, Lindholm, Holmström, Åkerström, Sefve, Hoppe, Petterson* i Degerfors och *Onsjö*.